

Saxo Grammaticus

Danmarks krønike

oversat af
Fr. Winkel Horn

BOG 13:

Niels

Da Niels var kommen paa Tronen, var det saa langt fra, at han forfaldt til Hovmod, at han tværtimod ikke opgav noget af sin fordums Venlighed, men i alle Maader blev ved med at føre sig op, som han hidtil havde haft for Skik, thi han lod ikke sit Sind forandre af den Medgang, han havde, og vilde ikke have Ord for at lempe sit Væsen efter sin Lykke, men hellere for at lempe sin Lykke efter sit Væsen. For ikke at bebyrde Landet med en kostbar Hird og store Udgifter nøjedes han til daglig med en Vagt af kun sex eller syv Mand for blot at være sikker for Tyve og Røvere, og den Pragt, han udfoldede som Konge, overskred ikke, hvad der svarede til hans Hirds Størrelse. Han ægtede Margrete, der var en Datter af Svenskekongen Inge og hans Dronning Helene, og som først havde været gift med Kong Magnus af Norge. Da Magnus, som ivrig angreb Svenskerne, en Gang var trængt frem med Vaabenmagt helt ned til Halland, blev han saa bestyrtet, da de uventet kom over ham, at han med Skam maatte fly til sine Skibe, barbenet, som han var, og denne forsmædelige Flugt skaffede ham Tilnavnet Barfod. Men da Inge ikke kunde holde ud, at han stadig truede hans Velfærd med sin Krigsstyrke, gav han ham for at skaffe sig Fred sin Datter til Ægte og afværgede saaledes den truende Fare. Med Magnus havde Margrete ingen Børn, men Niels fødte hun Afkom, som der dog ingen Lykke var ved. Den ene af deres Sønner, Inge, blev, lige som han havde traadt sine Børnesko, kastet af af en vild Hest og traadt ihjel under dens Hove, saa hans ædle Blod blev udgydt i Vejens Snavs og Pløre, og han omkom paa den sørgeligste Maade, thi hans Lig fandtes liggende paa Jorden sønderrevet og helt splittet ad. Hans Hovmester, som vilde have ham vænnet til at ride, havde nemlig ladet ham selv tage Tømmerne, og da Knøsen ikke kunde styre Hesten, kastede den ham af og slæbte ham hen ad Jorden hængende i Stigbøjlen. Den anden Søn Magnus var vel godt nok udstyret af Naturen, men fik alligevel kun en krank Lykke, thi han begik den afskyeligste Misgjerning, idet han dræbte sin Frænde, og paa Grund af denne sin Udaad staar han for alle Tider som et afskrækkende Exempel paa Troløshed. Hans Moder, der var opsat paa at styrke Slægtskabsbaandene ved Svogerskab, havde faaet sin Broder Regnalds Datter gift med Henrik og sin Søsterdatter Ingeborg med Knud. Sit Fædrenegods delte hun derhos i tre lige store Dele, af hvilke hun selv beholdt den ene og gav de to nys nævnte Frænder hver sin i Medgift. Deraf opstod der Splid imellem

Danskerne og Svenskerne, og næret og forøget ved allehaande Fjendtligheder har det gamle Nag haardnakket holdt sig lige til vore Dage. Niels skal ogsaa med en Frille have haft en Datter ved Navn Ingrid, der senere blev gift med en Mand, som hed Ubbe. Margrete berigede ikke blot Kirkerne med Jordegods, men lagde ogsaa af alle Kræfter Vind paa at give dem et prægtigt Udstyr og sætte pragtfuldt Skrud i Steden for de tarvelige Sager, der hidtil havde været brugt ved Gudstjenesten, thi for at gjøre denne saa meget stateligere skjænkede hun Kirkerne Korkaar, Messehagler og andre Kirkeklæder og til kirkeligt Brug tjenlige Sager.

Imidlertid begyndte Venderen Henrik, en Søn af Godskalk og Syrithe, da Niels imod al Ret og Billighed forholdt ham hans Mødrenearv, at gjøre sine Krav paa den gjældende med en saadan Iver, at han uafslædig truede Danskerne, saa Kongen for at være sikker var nødt til at lægge en Besætning ved Slesvigs Grænse og stille Vagtposter ud, og i Landet imellem Elben og Slesvig hærjede Henrik saaledes, at det laa helt udyrket hen. For at tugte ham herfor opbød Niels Flaaden og drog til Lütke efter at have givet Ejlif, Statholderen i Slesvig, Befaling til at møde ham dér med Hestfolk, thi Danskerne havde den Gang endnu ikke lært at føre Rytteri med sig, naar de førte Krig i Udlandet. Statholderen var imidlertid ikke til at stole paa, han var mere opsat paa at tjene Penge end paa at adlyde den Befaling, han havde faaet, og lod sig bestikke af Henrik, saa der kom ingen Ryttere, og Niels maatte tage Kampen op med Venderne med Fodfolk alene. Venderne ansaa det nu for sikrere at lade deres Ryttere gjøre Fodfolkene trætte end at angribe dem med hele deres Styrke, de fløj omkring hid og did, angreb snart Danskerne forfra og snart i Flanken og plagede deres Fjender ved at angribe dem fra Siden med deres Kastespyd saa her og saa der, thi saa snart de havde gjort Angreb, gav de sig atter paa Flugt, og det var de ikke senere til end til at angribe, og idet de undgik at blive angrebne af Danskerne, som mere truede dem med deres Masse end med Raskhed i Vendingen, gjorde de omkring og overfaldt dem bagfra og lagde saaledes uventet en frygtelig Tapperhed for Dagen, som om de var Røvere, der brød frem fra Baghold. Efter at Danskernes Fylking saaledes var bleven slappet og svækket, og de var komne saa uheldig fra det nede paa Sletten, trak de sig op paa en nærliggende Højde for ved Hjælp af denne faste Stilling at finde den Sikkerhed, de ikke kunde opnaa ved deres Vaaben, og efter at have besat den saa' de, trygge ved at være der oppe, ned paa Fjenden. For ikke at faa Ord for, at de stoled mere paa deres Stilling end paa deres Kræfter, foretrak de imidlertid næste Dag atter at søge den tvivlsomme Lykke nede paa Sletten frem for at slaa sig til Ro med det sikre Værn, deres Stilling gav dem. Men Fodfolkene kunde heller ikke nu staa sig over for Rytteriets Mod, og der kom ikke andet ud deraf, end at de under deres Bestræbelser for at gjenvinde den Krigshæder, de havde sat til, føjede et nyt Nederlags Skam til den, de allerede havde paadraget sig. Jeg er nu mest tilbøjelig til at tro, at dette Udfald af Slaget mere skyldes, at de ikke havde truffet de nødvendige Forberedelser, end Mangel paa Mod, saa at de, idet de opfyldt af krigersk Mod ikke tilstrækkelig omhyggelig havde iagttaget de første Forholdsregler, Krigsførelsen paabød, ikke kom til at bøde, fordi de var forsagte, men fordi de havde været efterladende, og at det mere var deres egen Forsømmelighed end Fjendens Styrke, der tilføjede dem dette Nederlag. Harald skal efter at have kæmpet tappert være bleven saa haardt saaret, at han ikke kunde gaa og maatte lægges paa et Skjold og bæres ud af Slaget. Knud blev ogsaa saa haardt saaret, at han ikke kunde gaa, men en af Krigsfolkene ydede ham

trofast en udmærket Hjælp, idet han ikke tog i Betænkning at udsætte sig selv for Fare i hans Sted, for at hans Herre ikke skulde falde i Hænderne paa Fjenden. Han bød nemlig med fuldt Overlæg sine Stalbrødre at fly, og selv humpede han langsomt af Sted, som om han var mat og mødig, og rakte Hænderne op imod en Vender, der kom hen imod ham, som for at han kunde binde dem; men da Venderen kom helt hen til ham, greb han fat i Tømmerne og tog med sine Stalbrødres Bistand Hesten fra ham, og da han havde bemægtiget sig den, kom han strax den svage og afmægtige Knud til Hjælp med den, og saaledes lykkedes hans lige saa snilde som farlige Manddomsgjerning. Da Tusmørket faldt paa, trak Resten af Danskerne sig efter at have trukket det korteste Straa i Slaget atter tilbage til den før omtalte Højde, som nu var deres eneste Værn. Mad og Drikke skortede det dem ogsaa paa, saa foruden af Saar og Mødighed plagedes de nu ogsaa af Mangel paa Levnedsmidler. De var saaledes næsten bragte i den yderste Nød, alle Vegne var de omringede af Farer, og Hjælp saa' de sig forgjæves om efter; thi Skaaningernes Ankomst forsinkedes af Storm, og Ejlif, der var bestukken af Henrik, sendte blot Bud med Undskyldninger for sin Sendrægtighed og blev borte med sine Folk. De opgav da alt Haab om menneskelig Hjælp og tog deres Tilflugt til den himmelske og holdt det for bedre at vende sig til Gud end til Mennesker med den Smule Haab, de havde tilbage. Dagen efter - det var St. Laurentius' Dag - holdt de med Sorg i Sinde Ting og vidste ikke bedre Raad til at forsone den Almægtige end at aflægge Løfte om at faste, hvorfor de vedtog, at der til evige Tider skulde holdes Faste over hele Danmark Dagen før St. Laurentius' Dag, Allehelgensdag og Langfredag. Dette Løfte, der blev afgivet som Følge af den almene Nød, har Efterkommerne siden strængt overholdt, idet de har anset det for utilbørligt for Bugens Skyld og af Graadighed at ophæve den Faste, Forfædrene havde vedtaget. Ved Daggry gav nu Danskernes Hær sig i smaa Afdelinger paa Vejen til deres Skibe, og undervejs mødte de Skaaningerne, som lige var komne med deres Flaade. Glade over deres Ankomst fattede de atter Mod, og ret som om de nu ogsaa selv havde faaet friske Kræfter, opmuntrede de hinanden til at sørge for, at de fjendtlige Ryttere ikke faldt dem i Ryggen. Derpaa rykkede de videre frem i sluttet Fylking, til de uventet kom til et stort Morads, som de maatte over, da de ikke paa nogen Maade kunde komme udenom, men da de havde begivet sig ud i det, varede det ikke længe, førend de blev hængende i Mudderet og ingen Vegne kunde komme, og som Følge heraf opstod der en saadan Forvirring og Forstyrrelse, at det saa' ud som en vild Flugt. Største Delen af dem blev stikkende i det bløde Mudder og slaaet ned som Kvæg, da Fjenderne kom over dem. Saaledes blev denne Hindring dem til Undergang, fordi de var alt for opsatte paa at slippe over og uforsigtigt og med blindt Hastværk styrtede sig ud i Faren. Resten naaede omsider med Nød og næppe ned til Strandbredden og slap bort. Herover blev Venderne saa kry, at de ikke blot roste sig selv for den Sejr, de havde vundet, men ogsaa smædede Danskerne og saa at sige haanede deres Usselhed saa meget skamløse ved at brovte af deres egen Tapperhed, men Henrik, som kjendte Danskerne godt, sagde, at han havde en helt anden Mening om deres Fjenders Mod; han vilde ligne deres Konge ved en stærk Hest, som en Rytter ingen Magt kunde faa over, hvis den kjendte sine Kræfter, men som det var let for Rytteren at styre, da den ikke kjendte dem. Saaledes var det ogsaa med Niels; stolede han paa sine Kræfter, vilde han kunne udrette, hvad det skulde være, men nærede han Mistillid til dem, vilde han ikke faa Held til at udrette noget som helst.

Ejlif, som havde solgt Landets Velfærd, blev nu af Kongen dømt for sit Forræderi, mistede med Skam og Skjændsel ikke blot sit Statholderskab, men ogsaa sin Boeslod og maatte saaledes bøde for den smudsige Fordel, han havde gjort sig, ved at synke ned i den yderligste Fattigdom. Henrik, hvis Dristighed var bleven endnu større som Følge af det Held, han havde haft i det nys omtalte Slag, hærjede nu med sine Sørøverskibe de danske Kyster, ikke blot Landet omkring Ejderen, men ogsaa Egnen helt op til Slesvig og Danevirke, ja stundom kom han hemmelig sejlene med Krigsfolk og angreb uventet selve Byen. Og det var ikke blot de fremmede, som jævnlig øvede Vold og Overlast, men da der siden Ejlifs Afsættelse ingen Statholder var i disse Egne, blev der ogsaa stjaalet og røvet af Landets egne Børn, og Byen blev saa meget værre plaget af indre end af ydre Fjender, som hemmelige Fjender som bekjendt altid gjør mere Fortræd end aabenbare. Landsens Folk var derfor lige saa bange for hinanden indbyrdes som for Fjenden, thi i Haab om, at de vilde slippe ustraffet derfra, fordi der ingen Statholder var, røvede Frisere, Holster og Ditmarskere om Dagen og stjal om Natten, og hvor de ikke kunde komme ind igjennem Tagene, banede de sig Vej ind i Husene med Hakker og skuffede dem, der holdt Vagt, ved at grave sig Minegange. De, der skulde vogte over Husene, var nu lige saa ivrige til at passe paa. Hestene blev lænkede med Jærnkjæder i de lukkede Baase, for at man ikke skulde kunne stjæle dem, og Dørvogterne blev for større Sikkerheds Skyld bundne til Dørene, ja, man lod sig ikke nøje med at have sine Ting under Laas og Lukke, men spærrede Adgangen til Husene med Grave. Medens Røveri og Tyveri saaledes gik i Svang, fik en Mand af ædel Byrd Lyst til at drive det samme Haandværk, da han saa', at mange fattige paa denne skammelige Maade kom til Velstand. Han satte al Undseelse til Side og skammede sig ikke dreven af Haab om Vinding ved at søle sine herlige Anlæg i den smudsigste Skjændsels Pøl, skjønt han var runden af den ædleste Rod. Han benyttede sig saaledes paa den utilbørligste Maade af den Anseelse, hans fornemme Byrd gav ham, idet han lod den tjene sig som et Middel til frækt at øve Forbrydelser og brugte det, der burde have været ham en Spore til Dyd, til et Skalkeskjul for sine Laster. Ingen havde nemlig Mod til at føre aabenlyst Kæremaal over hans Misgjerninger, og der blev givet saa meget større Strafløshed for Forbrydelserne, som Forbryderen vitterlig var højt paa Straa.

Paa denne Tid sendte Knud nogle Folk over til Sjælland fra Fyn for at hente nogle Penge, som hans Fosterfader havde haft i Forvaring for ham. Da deres Skib paa Hjemrejsen var midtvejs i Bæltet, saa' de langt borte nogle Sørøverskibe komme imod dem, og de skjulte saa Pungen med Pengene ved at lade den hænge ned i Vandet ved et Tov, og da de til sidst skjønnede, at de ikke kunde komme hurtig nok af Sted og blev bange for, at de ikke kunde slippe bort, skar de Tovet over, fordi de hellere vilde lade den Skat, Kongerne havde efterladt sig fra gammel Tid af, gaa til Bunds end falde i Fjendernes Hænder. Niels, der ogsaa var paa Vej over fra Fyn til Sjælland, saa' vel paa Afstand, hvad der gik for sig, men kunde ikke komme de betrængte til Hjælp, fordi han kun havde smaa Skibe, som oven i Kjøbet sejlede daarligt. Da han senere traf Knud og saa', at denne saa' meget glad og fornøjet ud, satte han ham i Rette derfor og sagde, at det sømmede sig bedre for ham at sørge over, at han nys havde mistet de Penge, hans Fader og Farfader havde samlet, men Knud svarede, at det Uheld tog han sig ikke nær, det gav ham endogsaa Anledning til at udfolde den største Gavmildhed; forhen havde han nemlig ikke turdet røre ved de Skatte, hans Forfædre havde samlet, men de Penge, han nu for

Fremtiden fik i Hænde, vilde han give ud med rund Haand. Der var nemlig intet, som bidrog mere til at vedligeholde og øge Havesyge end Rigdom, og den, som ruger over Skatte, faar ingen Tid til at give sig sine menneskelige Følelser i Vold. Ved disse Ord gav han til Kjende, at han var Herre over sine Penge, men at Pengene var Herre over Kongen, og hvad der nu følger, er et udmærket Bevis paa, at det havde han Ret i. Da ingen nemlig turde overtage Statholderskabet i Slesvig, skjønt det blev mange tilbudt, af Frygt for de hyppige og grumme Indfald, Naboerne gjorde, bad Knud sin Farbroder om at overdrage ham denne farefulde Ærespost, ikke af Begjærlighed efter at vinde Rigdom, men fordi han stolede paa sin Tapperhed, og da han ikke kunde opnaa den uden Vederlag, solgte han en Del af sin Fædrenearv og gav saaledes Penge til for at opnaa det Hverv, andre havde været bange for at overtage, idet han holdt for, at det var en Vinding for ham at komme paa en Post, hvor han kunde vinde Ære og Berømmelse. Saaledes solgte Kongen til en tapper Mand den Hæderspost, de fejge var bange for, og Kjøberen ansaa det for en større Fordel at faa Lejlighed til at føre Krig end til at samle sig Skatte. Strax efter, at Knud havde overtaget Statholderskabet, skikkede han Sendemænd til Henrik med den Besked, at han gjærne vilde slutte Fred med ham, naar han vilde erstatte den Skade, han havde gjort Jylland, og give det Bytte, han havde taget, tilbage. Da Sendemændene var dragne bort, samlede han, som om han paa Forhaand vidste, hvilket Svar han vilde faa, ikke blot sine egne Folk, men ogsaa de af hans Naboers, som han stod paa en venskabelig Fod med, og besluttede strax at gribe til Vaaben, naar Sendemændene kom tilbage. Henrik svarede, at han hverken vilde slutte Venskab med Danskerne eller aflade med at gjøre Krav paa sin Mødrenearv. Da Knud havde modtaget dette Svar, skikkede han atter Sendemænd til ham, opsagde al Fred imellem dem og forkyndte ham aaben Fejde. Henrik lo ad det Bud, de bragte ham, og sagde, at Knud var som en Hest, der ikke vilde finde sig i at have nogen Rytter paa sig, men han skulde nok være Mand for at lægge Tøjler paa ham og faa Bugt med hans Vælighed. Da Knud havde faaet den Besked, gav han sig strax samme Nat paa Vej i største Hast, men saa stille som muligt, afholdt sig fra al Hærjen og Plyndring, for at det ikke skulde spørges, at han var undervejs, og naaede ved Daggry til den befæstede Stad, hvor Henrik opholdt sig. Denne, der ikke var belavet paa saa pludseligt et Angreb, fik hverken grebet til Vaaben eller truffet andre Anstalter til sit Forsvar, men red strax ned til Floden, der løb tæt forbi Byens Mure, og da han var undsluppen Fjenden ved at lægge Vandet imellem sig og ham, glædede han sig over, at han havde foretrukket at søge Sikkerhed hinsides Floden fremfor at blive i Byen. Da Knud saa, at han var kommen over paa den anden Bred, spurgte han skjemtende, om han var bleven vaad. Henrik spurgte saa til Gjengjæld, hvorfor han saaledes kom farende, hvortil Knud svarede, at han kom for at faa de Tøjler, han havde lovet ham. Henrik skjønnede nu, at han ved dette artige Svar bebrejdede ham de Trusler, han nys havde udstødt imod ham, og for at slaa Torten hen i Spøg sagde han: "Jeg synes, du slaar saadan bagud, at man ikke kan røre dig, endsige holde Styr paa dig". Knud hærjede nu først den befæstede By og derefter hele Omegnen. Og han kom igjen for anden Gang med friske Stridskræfter og fo'r frem med Ild og Sværd i hele Venden. Han ikke blot friede sit Land for Fjenderne, men knækkede ogsaa deres Magt saaledes, at medens de før havde været vante til at angribe, formaade de nu ikke engang at forsvare sig. Efter at han saaledes ved sin Klogskab og Tapperhed havde svækket

Henriks Kræfter, viste han ham, tilskyndet af det nære Frændskab, der var imellem dem, at skjønt han aabenlyst var hans Fjende, var han i Hjærtet hans Ven. Han sendte nemlig en Gang sin Hær bort og begav sig kun ledsaget af tyve Ryttere til det Sted, hvor han havde faaet at vide, at Henrik opholdt sig. Han skikkede nogle Folk forud, som skulde overbringe ham hans Hilsen, men Henrik sagde strax, at hans Fjende førte falsk Smigertale, og spurgte, hvor han var. Da de svarede, at han holdt nede i Porten, blev han saare forbavset og var lige ved at støde Bordet om, som han sad og spiste ved. Sendemændene svor nu paa, at Hertugen kun havde Fred i Sinde, og ved deres stadige Forsikringer fik de til sidst Bugt med hans ugrundede Frygt. Da han omsider fæstede Lid til deres Ord, bebrejdede han sig selv, at han havde tænkt paa at fly, idet han lod falde nogle Ord, der viste hans kjærlige Sindelag imod ham. Han sad nemlig med Haand under Kind og med grædende Taarer ved Bordet og sagde, at det vilde blive en Ulykke for Danmark, naar det en Gang mistede den Mand; hvad ham selv angik, vilde han for Fremtiden holde oprigtigt og trofast Venskab med ham. Den Kjærlighed, han nu kom til at nære til sin Frænde, fik ham ikke blot til at glemme det Uheld, der var overgaaet ham, men ogsaa til at anerkjende sin Fjendes Tapperhed, saa han uden at tænke paa sin egen Vanskæbne priste den andens Lykke. Derpaa tog han imod ham med aabne Arme, bød ham velkommen med Taarer og gjorde et prægtigt Gjæstebud for ham. Og nu, da han saa' ham hos sig, fik han i langt højere Grad øjnene op for hans Mildhed, end han hidtil havde haft for den Fortræd, han havde gjort ham, og kom til at lægge langt større Vægt paa den ene Velgjerning, han havde vist ham, end paa de mange Tab, han havde tilføjet ham. Knud viste sig da heller ikke uskjønsom over for hans af et redeligt Hjærte opstaaede Sorg og fandt større Fornøjelse i at stifte Fred end i Gjæstebudet. Han tog sig paa at optræde som Mægler og opfordrede Henrik til at søge at vinde sin Morbroders Gunst, hvilket han til sidst ved sine stadige Forestillinger fik ham til at gaa ind paa. Henrik overdrog da imod et fastsat Vederlag Knud sin Mødrenearv, for hvis Skyld han havde fejdet paa Danmark, og Knud overdrog den saa igjen til Kongen paa samme Vilkaar og betalte Henrik de Penge, han i Henhold hertil fik af Kongen. Siden bød Henrik ham atter til sig og sagde, at det Gjæstebud, han sidst havde gjort for ham, ikke var saa kosteligt, som det burde have været, og i Betragtning af, at Knud nylig ikke blot havde skjænket ham Livet, men oven i Kjøbet ikke saa meget som krummet et Haar paa hans Hoved, bestemte han, at han skulde arve Venden efter ham, og det beseglede han med sin Ed. Dette gjorde han ogsaa af den Grund, at han var bange for, at hans Sønners Kræfter ikke skulde slaa til til at føre Krig med Tyskerne, som i høj Grad plagede Venden, og han hellere efter eget Skjøn og af fri Vilje vilde indsætte en Mand af prøvet Tapperhed til sin Arving, end at hans Fædrenerige, naar en af hans Sønner, som ikke var den Gjerning voksen, kom til at staa for Styret, skulde blive ilde medhandlet af fremmede. Knud sagde hertil, at det vilde bringe ham i Vanry for ukjærlig Opførsel imod sine Børn og paadrage ham hans Sønners Foragt, eftersom de intet havde forbrudt, og han vilde derfor ikke tage imod et Løfte, hvorved der skete dem saa stor Uret, men da Henrik blev ved at trænge ind paa ham og stadig holdt paa, at det kun var, fordi hans Sønner ikke duede til at staa for Styret, gav han omsider efter. Da Venden stod under Kejserens Overhøjhed, opfordrede han ham nu til at søge at vinde hans Gunst, som det meget kom an paa, og Knud sendte da Kejseren som Gave en Hest, som han havde ladet sko med Guld, idet han saaledes gjorde sin Gave, der i og for sig var al

Ære værd, endnu mere værdifuld ved de sjældne Hestesko. Jeg skulde næsten tro, at Kejseren har prist Giverens Snildhed endnu mere end selve Gaven, eftersom han gjorde saa meget større Ære af ham ved at anvende det dyreste Metal til det simpleste Brug. Da Henrik døde, overtog Knud, uden at nogen gjorde Indsigelser, det Land, der saaledes var blevet overdraget ham som Arv.

Imidlertid fik Harald, som hverken havde vundet Ry hjemme eller ude, Lyst til at bøde paa den Tapperhed, det skortede ham paa, ved at sanke sig Rigdom, og slet, som han af Naturen var, styrtede han sig i Skjændselens dybeste Afgrund, idet han lod sine Folk røve og stjæle til ham, andet gav han ikke sine Tjenere at bestille, han klædte dem for det Bytte, de gjorde, og kostede dem med det Kvæg, de røvede i Nabolaget. Sommeren tilbragte han med Sørøvertog, hvormed han hjemsøgte baade sine Landsmænd og fremmede, og for at kunne gjøre Roskilde saa meget større Fortræd byggede han lige ud for Byen en Fæstning, som han fyldte med en Mængde af det værste Pak, og nøjedes ikke med at røve og plyndre ude paa Landet, men lod sine Trælle anrette lige saa stor Fortræd blandt Byfolkene. Trællene sneg sig ved Nattetid hemmelig ind i Kramboderne og tog saa ustraffet af Varene saa meget, de lystede, medens andre satte Byens Borgere deres dragne Sværd for Brystet og truede dem paa Livet, hvis de ikke rolig fandt sig i den Overlast, der tilføjedes dem. Disse Voldsgjerninger og Ran bragte Byen, som hidtil havde været i den største Velstand, i den dybeste Armod. Tirret af alle disse Plagerier gav Landsens Folk sig nu opfyldte af Harme til at hævne de Tab, Harald havde paaført dem, ved at bemægtige sig hans Gods, gjengjældte hans Plyndringer ved at plyndre ham og røvede fra ham, som han havde røvet fra dem, idet de holdt for, at det ikke var fremmed Ejendom, de tilegnede sig, men deres egen, de tog tilbage. Harald, som nu ikke længer kunde være tryk paa Landjorden, unddrog sig den ophidsede Mængdes Angreb ved at flygte bort til Søs. I Betragtning af, at han var saa grisk efter andres Gods og alle Vegne paa den skammeligste Maade søgte ulovlig Vinding, sagde Knud, at han kunde lignedes ved en Fugl, der bygger sin Rede af alle Slags Fjer, som Stormen saa pludselig splitter ad til alle Sider, thi saaledes vilde Harald, der plyndrede alle, selv blive plyndret af alle og sikkert komme til at bøde for det, han havde røvet fra andre, ved at miste alt, hvad han ejede og havde.

Erik derimod førte sig meget skikkelig op imod Menigmand. Da han gjorde Krav paa den Del, der tilkom ham, af deres Fædrene arv, jog Harald ham bort med den Besked, at da han var en Frillesøn, havde han ingen Arv at kræve. Herover blev Erik, som rimeligt var, meget opbragt og gav sig til grumt at hærje Haralds Ejendomme, idet han ikke ansaa det for mer end billigt, at han plyndrede sin Broder for at hævne sig paa ham for den Uret, han havde tilføjet ham. Det Bytte, han gjorde, førte han til et ringe og forfaldent Sted ved Navn Arnakke, som han saaledes opfyldte med kostelige Ting, men her kom Harald uventet over ham en Nat, og han maatte fly. Da Harald ikke turde give sig Tid til at føre Byttet bort, stak han Ild paa Huset, thi han vilde hellere lade det gaa op i Flamme, fuldt af hans egne Klenodier som det var, end lade Ransmanden beholde det i Fred. Da Knud spurgte dette, blev han opsat paa at faa denne Strid bilagt, thi han var bange for, at de vanslægtede Sønner skulde gjøre deres berømmelige Fader Skam, og han stævnedes derfor strængelig dem begge til sig i Slesvig og truede dem med Lemlæstelse, i Fald de ikke mødte. Da de kom, satte han dem broderlig i Rette og delte

efter omhyggelig at have gransket Sagen Fædrearven ligeligt imellem dem, idet han kjendte for Ret, at de burde gaa lige i Arv efter deres Fader.

I de samme Dage rømte Henrik Svendsøns Hustru, som havde fattet den største Lede til Samlivet med sin Mand, en Nat forklædt fra ham. Det hedder sig, at en ung Mand, som ved sin Tjenstvillighed havde vundet hendes højeste Gunst, snildelig havde forstaaet at faa hende til at skjænke ham sin Kjærlighed og saa, for at de ikke skulde komme galt af Sted, havde forlokket hende til at klæde sig i Mandsklæder og hemmelig bortført hende. Manden fulgte hendes Spor og traf hende i Aalborg i hendes sædvanlige Klæder; hendes Elsker slap bort, og saa førte han hende hjem igjen. Han troede imidlertid, at Knud hemmelig stod bag ved denne skammelige Gjerning og nærrede siden lønligt Nag til ham, skjønt han var ganske uskyldig i den.

Imidlertid var Kongen af Sverige død, og skjønt det tilkom Svearne at vælge en ny Konge, tiltog Gøterne sig nu denne Værdighed med Tilsidesættelse af de andres Ret og dristede sig til at overdrage Magnus Kongemagten. Svearne vilde ikke indrømme dem nogen Myndighed i saa Henseende og finde sig i, at et Folkefærd, der var mindre anseligt end de, anmassede sig en Ret, som fra Arilds Tid tilkom dem, og idet de hævdede deres gamle Myndighed, erklærede de Magnus' Valg for ugyldigt, da Gøterne ingen Ret havde til at vælge Konge, og valgte en ny. Denne blev strax efter dræbt af Gøterne, og ved hans Død gik Herredømmet over til Magnus, som nu fik Lyst til at gifte sig og derfor ved Sendemænd bejlede til Kong Boleslaus af Polens Datter, som blev trolovet med ham. Strax efter sejlede han med en Flaade, der var samlet paa hans Faders Befaling, og som stod under hans Anførsel, til Venden, hvis Konge Vartislaus i lange Tider havde ligget i Fejde med Danskerne og Polakkerne. Niels belejrede her først Byen Osna og tvang den til at udrede en Sum Penge for at faa ham til at hæve Belejringen. Derpaa sejlede han til Julin, hvor Kong Boleslaus stødte til ham med en stor Hær, og efter at have faaet denne Forstærkning erobrede han hurtig Byen. Efter at have vundet denne Sejr skiltes han fra sin Forbundsfølge for at drage hjem med sin Søns Brud. Vartislaus, som indsaa, at hans Land var stærkt medtaget af den utaalelige Hærjning, begjærede imidlertid en Sammenkomst, for at de kunde underhandle om Fred. Den fandt ogsaa Sted, men der kom ingenting ud deraf, og han bad da, inden de drog bort, om en ny Sammenkomst i Strela. Da han dér, stolende paa det givne Lejde, efter Niels' egen Opfordring havde begivet sig om Bord paa hans Skib, blev han efter nogle Hirdmænds ondsindede Tilskyndelse behandlet som Fange, og det blev ham forment at gaa fra Borde igjen. Dette tog Knud til Gjenmæle imod i Raadet og foreholdt indtrængende Kongen, at han ikke burde lytte mere til troløse Mænds Raad end til, hvad hans egen Fornuft bød ham; ved at holde en Fjende fangen til Trods for givet Lejde, berøvede han ikke blot denne Friheden, men ogsaa sig selv for evige Tider al Anseelse, og løslod han ikke sin Fange, vilde den Brøde, der ene kunde lægges ham selv til Last, blive til Skam og Skjændsel for hele Riget. Ved sine kraftige Forestillinger lykkedes det ham da ogsaa at fri sin Ven fra Overlast og sin Konge for Vanære, men dette retsindige Raad, som alle de tilstedeværende stemte for, forøgede yderligere den Avind, mange bar til ham.

Efter at have sendt Flaaden bort holdt Kong Niels nu sin Søns Bryllup i Ribe, thi i den By er der fuldt op at prægtige Varer, som indføres af de mange Skibe, Havnen vrimler af. Da Knud indfandt sig dér klædt paa sachsisk Vis og prægtigere end nogen anden, saa' Henrik, som ikke kunde udstaa udenlandsk Pragt, skjævt til ham og yppede Klammeri med ham.

Purpurklæder beskyttede ikke mod Sværd, sagde han, hvortil Knud svarede, at de beskyttede lige saa godt som en Lammeskindskofte; han holdt nemlig for, at det var sømmeligere for ham at gjengjælde hans Stiklerier i Anledning af hans prægtige Klæder ved paa en høvisk Maade at foreholde ham hans bondske Væsen end ved at komme med Trusler og Skjældsord, og han nøjedes derfor med saaledes at skjæmte med hans hjemmegjorte Klæder, da den anden lastede hans udenlandske.

Siden drog Knud i Viking til østerleden og hærjede der, og han vendte hjem med herligt Bytte i Haab om, at det yderligere vilde forøge hans Anseelse, men i Steden for at takke ham skyldte Kongen ham for, at han havde røvet og plyndret i Svenskernes Lande. Hans tapre Bedrifter tilskyndede Magnus, der ikke vilde give ham noget efter i Mod og Manddom, til ogsaa at drage i Viking, og blandt andre Sejrstegn, han førte med hjem til Danmark, var der ogsaa nogle ualmindelig tunge Hammere, som Folk kaldte Thorshammere; han havde fundet dem paa en af øerne, hvor de i gamle Dage ansaas for hellige, thi for ved Hjælp af almindelig kjendte Ting at forstaa, hvorledes Tordenskraldene opstod, forfærdigede Folk den Gang store Kobberhamre i den Tro, at det var med saadanne Hamre, Tordenen frembragtes, og at man bedst kunde efterligne dens Brag og Bulder med saadanne Redskaber. Magnus, som i sin Iver for Kristendommen hadede og afskyede Hedenskabet, ansaa det for en Gud velbehagelig Gjerning at rydde Templerne for, hvad der hørte til Afgudernes Dyrkelse, og at berøve Thor hans Værdighedstegn, og Svenskerne betragter ham endnu den Dag i Dag som en Tempelskjænder, der har plyndret Guderne. Gid han blot var bleven ved til det sidste, som han begyndte, men de fleste af dem, der i nogen Maade var Magnus' Paarørende, misundte Knud hans Lykke, thi intet optænder mere Misundelsen imod en, man regner for sin Ligemand, end at han overgaar en selv i Dyder. Især bar Henrik Avind til ham paa Grund af den Forsmædelse, han havde lidt i sit Ægteskab. Dronning Margrete søgte imidlertid med den største Blidhed at vedligeholde god Forstaaelse imellem Frænderne og lagde ved sine rolige Forestillinger en Dæmper paa de hidsige unge Mennesker og holdt ved sin heldbringende Sagtmodighed deres oprørske og opfarende Sind i Ave. Da hun imidlertid fik Vattersot, saa hendes Ben svulmede voldsomt op, og intet Lægemiddel kunde faa Bugt med den dødelige Sygdom, kaldte hun, da hun laa paa sit yderste, Knud til sig, thi hans ædle Tænkemaade stolede hun paa, og formanede ham indtrængende til ærlig og redelig at værne om Freden i Landet og Endrægtigheden imellem Frænderne, saa den ikke forstyrredes, og bad ham om at vise sig lige saa stor inden for Rigets Grænser, som han havde vist sig uden for dem. Der var dem, sagde hun, som søgte at vække Splid i Kongehuset, men hidtil havde hun ved sine gode Raad og Formaninger faaet Bugt med deres ulykkesvangre Tilskyndelser. Knud kaldte Gud til Vidne paa sit Hjertes Oprigtighed og paa, at han i alle sine Levedage vilde beflicte sig paa en ærlig og ustraffelig Vandel, og lovede, at han hellere vilde udsætte sig selv for Fortræd end volde andre den, og at han vilde gjengjælde ondt med godt. Hun blev glad over hans Løfte og sagde, at, da hun trygt stolede paa hans Oprigtighed, døde hun rolig. Men medens hun i

levende Live havde dæmmet op for den Avind, der var opstaaet imellem de unge Mennesker, fik den nu ved hendes Død frit Løb, thi saa snart hun havde opgivet Aanden, gav de sig i deres ungdommelige Utaalmodighed tøjlesløst i Lag med at sætte deres forbryderiske Forehavende i Værk. Henrik, som foruden det almindelige Fjendskab ogsaa nærede særligt Nag til Knud, afrystede nu med ugudelig Frækhed de Tøjler, der hidtil havde holdt Styr paa hans Ondskab, og indviede Statholderen Ubbe og hans Søn Hagen i sine onde Planer, for at han kunde smede sine Rænker saa meget fastere og saa meget lettere udføre sit forbryderske Forehavende. Disse tre, som bar Avind til Knud for hans overordentlige Dyders Skyld, udklækkede for at sværte ham den værste Løgn, thi opsatte paa at hylle Fædrelandets herligste Lys i det tykkeste Mørke beskyldte de ham for at sætte Hensynet til, at Kongen var i Live, til Side og for i sin utidige Ærgjerrighed at foregribe hans Død og allerede nu anmasse sig kongelig Magt og Myndighed.

Kongen blev vred over den store Ringeagt, Knud formentlig havde vist ham, og stævned ham til at give Møde paa Tinge. Han indfandt sig før end Kongen paa det Sted, hvor Tinget skulde holdes, og da hans Farbroder kom, gik han ham høvisk i Møde paa tysk Vis uden Kappe og viste ham den Ærbødighed at hjælpe ham med at stige af Hesten. Niels tog nu Ordet paa Tinge og sagde, at Svend Estridssøns Sønner stadig var komne paa Tronen, efter som de var gamle til, at de bestandig havde ladet Tronfølgen rette sig efter Aldersfølgen og Retten til at komme til Magten bero paa Alderen, saa at den yngre aldrig havde faaet Lov til at gaa forud for den ældre. Derfor var han ogsaa selv kommen sidst paa Tronen, eftersom han var den yngste, han havde fulgt det Mønster paa Beskedenhed, hans Brødre havde givet, og ikke gjort Vold paa Lykken, men ventet, til den tilfaldt ham, og ikke tilrevet sig den, ikke med utidig Begjærlighed grebet efter den, før Tidens Fylde var kommen. Knud derimod traadte ikke i Forgængernes Fodspor, men brød med denne priselige Skik, tilegnede sig Kongenavnet før Tiden, inden han endnu havde Kongemagten, og undsaa sig ikke ved at tiltage sig denne den højeste Værdighedstitel, før end den tilkom ham, og falskelig lade sig kalde Konge af sine Mænd, skjønt han gjorde klogere i ikke at optræde som Konge i Kraft af sine undergivnes Smiger, men vente, til den endnu levende Konge var død, thi det sømmede sig bedre for ham at vente, til Tidens Fylde kom, end at tilegne sig Kongeværdigheden. før end den tilkom ham. Paa denne og anden lignende Maade kærede Niels over, at Knud havde taget Kongenavnet fra ham.

Derpaa rejste Knud sig. Han stod, inden han tog Ordet, en Stund med nedslagne øjne, svedte og sukkede. Derpaa slog han øjnene op og tog sig sammen, og støttende sig til sit Sværdfæste, som Skik og Brug er, tog han Ordet og sagde: "De handler syndigt, Fader, som ophidser Jer, der ellers er saa sindig, i en saadan Grad, at det hverken sømmer sig for Eders kongelige Værdighed eller Eders Alder, forstyrrer Eders fredsommelige Sjæls Ro med løgnagtig Tale og plager Jer med Bagvaskelse. Det smerter mig i høj Grad at se Eders ellers saa uforstyrrelige Sindsro bragt i Oprør af en Hidsighed, som ellers ligger Jer saa fjærnt, saa at I saa at sige er helt ude af Jer selv. Jeg beder Jer, vis dem bort, som fylder Eders øren med løgnagtig Sladder, og foragt den falske Beskyldning, der er rejst imod mig, thi jeg lader mig ikke kalde ved et Navn, der er fornærmeligt for Eder. Mine Mænd kalder mig Lavard eller Herre, ikke Konge. Naar Venderne plejer at kalde mig Fyrste, maa det sandelig være onde

Mennesker, som fortolker en saadan Høflighed saaledes, at de griber den Anledning til at anklage mig, som om der var Grund til at laste sømmelig Ærbødighed hos andre, fordi de selv undlader at vise den. Jeg anmasser mig ikke Kongenavn, som I siger, men nøjes med en beskeden Titel, fordi jeg afskyr at kaldes med et Navn, som ikke tilkommer mig, og foragter en Ære, som kun kan avle Misundelse. Naar de barbariske Vender overdriver deres Høflighed imod mig, gjør det intet som helst Skaar i Eders kongelige Værdighed, men de, som harmes over den Ære, fremmede viser mig, er Folk, som er opsatte paa at skille mig ved Livet og Jer ved en tro Kriger; jeg anser dem for at se lige saa skjævt til, hvad der baader Jer, som til mit Liv. Og sæt nu ogsaa, at jeg kaldes Konge! Har vi ikke nylig spurgt, at Eders Søn Magnus har opnaaet Kongenavn og kongelig Værdighed i Gøtland? Hvis nu Lykken havde været mig lige saa god i Venden, burde I saa ikke være glad over, at to Konger var Jer hørige og lydige, og anse den Lykke, der var timedes mig, for at være falden i Eders egen Lod, thi hvad jeg kunde erhverve mig ved egen Møje, vilde jeg med største Glæde lægge under Eders Højhed, saa at I vilde finde Underdanighed og Fordel der, hvor I ellers kun har Tab og Fortræd. Derfor burde I snarere se med Velvilje end med Uvilje paa, at det gaar mig godt. Føj hertil, at jeg bestandig har søgt min største Glæde i og med den største Iver beflittet mig paa at vaage over, at der ikke tilføjedes Jer og Riget nogen Fortræd, og om jeg som Kriger har udrettet noget af Betydning, ved I selv. I kan, Landsmænd, dyrke eders Kyster, saa meget I vil, I kan bygge eders Huse saa nær ved Havet, som I vil; vil I selv sikre Kystboerne mod Overlast af Bølgerne, skal jeg nok sikre jer imod Sørøverne. Og hvis I ikke undser Jer ved at indrømme, hvad sandt er, Konge, vil jeg minde Jer om, at I for ikke saa længe siden, da I opholdt Jer i Slesvig, ansaa det for nødvendigt for Eders Sikkerheds Skyld stadig at lade holde Vagt imod Tyskernes Indfald. Hvis I nu vil tage Ophold der, vil I kunne sove trygt. Derhos har jeg udvidet Eders Riges Grænser, som kun omfattede Danmark, og forøget det med ny Landomraader; Folk, som tidligere har været Eders Fjender, har jeg nu gjort skatskyldige, og i Kraft af min Myndighed tjener de nu Jer. Hvad jeg har saaet, har I saaledes uden Ulejlighed høstet, og det er, som det bør være, at Krigeren gjør Arbejdet, og Kongen høster Fordelen deraf. Og for nu ikke at blive ved at tale om de Krigstog, jeg har foretaget paa egen Haand, vil jeg minde om, at jeg ogsaa i Landets almindelige Fejde har vovet Livet for Jer og er bleven saaret. Og skjønt jeg saaledes har gjort mig fortjent af Jer, nærer I Mistanke til mig og fører Kæremaal over mig og undser Jer ikke ved at brændemærke en gammel Krigers usvigelige Troskab og vitterlige Uskyldighed. Har jeg virkelig, ved hvad jeg har udrettet, fortjent, at I udøser Eders Harme over mig paa Tinge? Skal det virkelig være Lønnen for min Møje og den Sold, min Krigstjeneste indbringer mig, at jeg finder Vrede dér, hvor jeg haabede at finde Gunst og Bevaagenhed? Giv ikke en saadan lav Utaknemlighed Plads i Eders Sind, at I lader mig høste Avind og Bagvaskelse som Løn for det gode, jeg har gjort Jer ved mine Bedrifter. Jeg ved godt, at alle disse Beskyldninger, som rejser sig af Avind, ikke bør lægges Jer, men Eders Mænds Ondskab til Last; men det sømmer sig ikke for den, der sidder paa en Kongetrone, villig at laane Anklagere øre. Jeg ønsker Jer, at I længe maa udøve den Magt, I har arvet efter Eders Fader, at I gladelig maa nyde Kongenavn og kongelig Myndighed; gid Lykken vil unde Jer til Arving den, som Naturen har bestemt dertil; jeg vil, hvorledes det end gaar, bestandig vedblive at være den samme og aldrig ophøre at vise min høje Konge Troskab og Lydighed".

Denne Tale gjorde et godt Indtryk paa Kongen, han satte et venligere Ansigt op og opgav strax paa selve Tinget den Harmen, han havde fattet som Følge af, hvad andre falskeligt havde tudet ham i ørene, skjældte paa dem, der saa latterlig havde stukket ham Blaar i øjnene, og lovede, at han for Fremtiden vilde stoppe ørene til, naar nogen kom og vilde hviske ham den Slags Beskyldninger i dem. Da Henrik nu saa, at al den Bagtalelse, han var kommen med, var ganske spildt som Følge af Knuds kloge Svar, gik han løs paa Kongen med venlige Formaninger og lod ham vide, at Landsens Folk nærede den største Kjærlighed til Knud, og at det ingenlunde var vist, at Magnus vilde blive Konge, hvis han skulde strides med Knud derom og Folket dømme dem imellem, thi Almuen vilde foretrække Knud for alle andre Ædlinger. Derfor burde Niels, hvis han vilde varetage sin Søns Tarv, hellere selv afgjøre, hvem der skulde være hans Eftermand, end overlade det til andre, og sørge for, at hans Søn og Arving ikke fik nogen Medbejler til Tronen, og det vilde være klogt gjort af ham, om han kom Knud, hvis Lykke man kunde vente sig alt af, i Forkjøbet og lod ham dræbe. Disse Forestillinger, som han jævnlig plagede Kongen med, gjorde ham saare bekymret og endnu mistænksomme, end han før havde været.

Saa fik Magnus da omsider Lov af sin Fader til, som det hed sig, at sørge for sin Velfærd og rydde sin Medbejler af Vejen. Han kaldte dem, som alt tidligere havde sluttet sig til Henrik angaaende dette skjændige Anslag, til sig og lod dem sværge paa, at de vilde tie stille med, hvad der blev dem betroet. Med dem forbandt sig en Mand ved Navn Hagen med Tilnavnet Jyde, som de ikke betænkte sig paa at tage med, skjønt han var gift med Knuds Søster. Efter at de sammensvorne længe lønlig havde lagt Raad op om, hvorledes de bedst kunde faa Ram til den fromme Knud og skille ham ved Livet, trak de omsider Enderne i deres ulyksalige Rænkespind sammen. Ved den Lejlighed laa de ned paa Jorden, for at de, i Fald deres Anslag skulde blive opdaget, trygt kunde gjøre deres Ed paa, at de hverken staaende eller siddende havde lagt Raad op imod hans Liv, og saaledes benytte den Stilling, de havde indtaget, da de gjorde det, som Middel til at fralægge sig deres Misgjerning, som om de ikke vidste, at den, der, naar han aflægger Ed, sætter sine Ord paa Skruer, ogsaa er Meneder. I deres falske og vildfarende Enfoldighed holdt de for, at det var en større Brøde at være ugudelig i Ord end i Gjerning, og at de ikke krænkede Religionen ved, hvad de forbrød med deres Hænder, men kun ved, hvad de syndede med Læberne. Da Hagen Jyde mærkede, hvad Talen, som til at begynde med faldt skikkelig nok, til syvende og sidst drejede sig om, og han ikke vilde være med til at lægge Raad op imod Knuds Liv, trak han sig strax ud af den ulyksalige Sammensværgelse og forlod Forsamlingen for ikke at faa Ord for, at han mere havde handlet som en Stimand, end som det sømmede sig en nær Paarørende. Sammensværgelsens Formand lagde ham da paa Sinde, at han ikke maatte bryde den Ed, han havde svoret, hvortil han svarede, at han hverken vilde fremme eller forraade deres Anslag, skjønt han havde gjort bedre i at forebygge den Fare, den uskyldige Knud svævede i, ved at aabenbare, hvad de havde for, end finde sig deri i Tavshed. Magnus holdt det imidlertid for raadeligst at skjule sit forræderske Anslag under Venskabs Maske og med den yderste Snedighed undgaa al Mistanke, hvorfor han sluttede Fostbroderskab med ham, hvis Blod han tørstede efter, og højtidelig besvor det som for yderligere ved Religionens Hjælp at stramme de Frændskabs Baand, der knyttede dem til hinanden; og for ved hyklet Fromhed at unddrage sig al Mistanke

om, at han havde ondt i Sinde og rugede over troløse og skumle Planer, brugte han ligefrem Religionen som Skalkeskjul for det ugudelige Forehavende, han pønsede paa. Han samlede nemlig en stor Del af Rigets Adel paa Sjælland og bød Knud til Julegilde hos sig i Roskilde og kom saa frem med, at han havde faaet Lyst til at gjøre en Pilgrimsfærd, hvorhos han indsatte Knud som sin Hustrus og sine Børns Værge og paalagde ham i alle Maader at tage Vare paa alt, hvad der vedrørte hans Hus. Knuds Hustru Ingeborg havde nu imidlertid af nogle af de indviede faaet Nys om, hvad der var i Gjære, hvorfor hun strax skikkede Brev og Bud til ham for at vare ham ad om at tage sig i Agt for det Anslag, der var smeddet imod hans Liv. Han troede imidlertid, at hendes Advarsel mindre hidrørte fra, at hun var vis i sin Sag, end fra, at hun paa Kvindevis var ængstelig, hvorfor han ikke ænsede den, men sagde, at han stolede lige saa fuldt paa Magnus som paa sin Hustru. Havde hans Skæbne raadet ham lige saa godt som hans Hustru, vilde han klogelig have undgaaet de Snarer, man trædsk havde lagt for ham, og var ikke i sin Godtroenhed bleven et Bytte for andres Ondskab.

Efter at Stormændene havde fejret Julen i Roskilde i samfulde fire Dage, blev Mødet hævet, og Knud og Magnus tilbragte Resten af Juletiden hver paa sit Sted. Det hændte i de samme Dage, at en nær Frænde af Knud i hans Paasyn kom i Strid med en af hans Hirdmænd og slog ham ihjel med sin Stok, og da Knud af den Grund viste ham bort fra sin Hird, begav han sig til Magnus. Den Nat, da Magnus gav sig paa Vej for at fuldbyrde det vederstyggelige Mord, lod han denne Mand blive tilbage af Frygt for, at han skulde give Knud et Vink om, hvad han havde for, thi han havde ham mistænkt paa Grund af det Venskab, der før havde været mellem Knud og ham, og vilde derfor ikke have ham med, men bød blot sine egne Mænd følge med. Derpaa lod han Deltagerne i Sømmensværgelsen aflægge Ed paa, at de vilde være tro og tavse, og lagde saa sine Krigsfolk i Skjul og indrettede Baghold paa de Steder, der ved deres Skjulthed egnede sig bedst dertil, og skikkede saa en af de sammensvorne, en tysk Sanger, til Knud, som da var Gjæst i Haraldsted By hos Erik, Høvedsmanden over Falster, med Bud om, at han skulde komme ud til ham i Skoven tæt ved Byen, da han gjerne vilde tale med ham under fire øjne. Knud, som ingen Svig anede, tog kun to af sine Hirdmænd og to Væbnere med, selv var han til Hest, men uden Vaaben og Værge, ja han brød sig ikke engang om at spænde Sværd ved Lænd. Da en af hans Tjenere foreholdt ham, at han ikke burde ride ud uden Sværd, svarede han, at han ikke havde Sværd nødvendig, han var sikker nok, thi han havde saa stor Tillid til Magnus, at han ikke antog, at han vilde faa Brug for Sværd, naar han skulde mødes med ham, og det var kun med Nød og næppe, at Tjeneren ved sine indtrængende Forestillinger fik ham til ikke at lade Sværdet blive hjemme.

Sangeren, som vidste, at Knud var en stor Ynder af tysk Sæd og Skik og alt, hvad tysk var, fik nu imidlertid Lyst til at vare ham ad, men da han syntes, at den Ed, han havde svoret, lagde en Hemsko paa ham, saa han ikke turde gjøre det aabenlyst, prøvede han paa at gjøre det paa en forblommet Maade, idet han delte sin Ærlighed saaledes, at han ikke røbede Hemmeligheden og dog søgte at frelse den uskyldige Knud. Han gav sig da med Flid til at synge den smukke Vise om Grimhilds navnkundige Forræderi imod sine Brødre og søgte ved dette bekjendte Exempel paa Svig at vække Frygt hos ham for, at sligt ogsaa kunde times ham. Men ingen forblommede Advarsler formaaede at gjøre det af med hans urokkelige Tryghed, thi saa stor Tillid nærede han til Frændskabet imellem ham og Magnus, at han

hellere vilde udsætte sit Liv for Fare end tvivle om hans Venkab. Sangeren lod det imidlertid ikke blive derved, men gav ham ogsaa andre endnu tydeligere Vink; saaledes blottede han det øverste af Brynjen, han bar under sin Kofte, men ikke engang dette, som dog ellers nok var skikket til at vække Mistanke, formaaede at gyde Frygt i hans modige Hjærte. Saa megen Umage gjorde denne brave Hirdmand sig for at holde sin Redelighed ubeskaaren, saaledes at han uden at bryde sin Ed søgte at fri sig for Brøde.

Da Knud nu kom ind i Skovbrynet, tog Magnus, som sad paa en Vindfælde, imod ham med forstilt Venlighed og falske Kys. Da Knud, idet han omfavnede ham, mærkede, at han var brynjeklædt, spurgte han, hvorfor han var det, og Magnus, som vilde skjule sin Svig, sagde da for at give en Grund, at der var en Bondemand, hvis Hus han vilde plyndre. Knud, som i og for sig misbilligede et saadant Forsæt for dets Grumheds Skyld og nu saa meget mere paa Grund af Helligdagen, thi det var just Helligtrekongersdag, bad ham om ikke at besmitte en almindelig Festdag med personlig Vrede, og da Magnus svor paa, at han ikke vilde opgive sin Hævn og lade sit Forehavende fare, lovede han, at han skulde faa tilbørlig Oprejsning, og tilbød at gaa i Borgen for, at Manden skulde forbedre sig. Nu gjorde de, som laa i Baghold, Larm, og Knud saa' da did og spurgte, hvad de Krigsfolk skulde der. Magnus svarede, at nu skulde de gjøre Regnskabet op, om hvem der skulde være Kongens Eftermand og raade for Riget. Knud sagde, at han ønskede, at hans Fader længe maatte glæde sig ved at raade for Riget, og at alt maatte føje sig lykkeligt for ham, men det var utidigt at tale om sligt nu, sagde han. Idet han sagde det, sprang Magnus op og greb ham i Haaret som en Slagsbroder, og nu var det jo aabenbart, at der var Svig paa Færde, hvorfor Knud greb til sit Sværd og vilde drage det, men han havde kun faaet det halvt ud af Balgen, da Magnus kløvede hans Hoved og dræbte ham. De øvrige sammensvorne gjennemborede derpaa Liget med mange Spydstik. Men paa det Sted, hvor Knuds Blod blev udgydt, udsprang der en Lægedomskilde, som Menneskene stadig siden har haft Gavn af.

Da Skjalm Hvides Sønner, som stod paa en saare fortrolig Fod med Knud, fordi de var bleven opfostrede sammen, fik Nys om, at han var bleven dræbt, bad de strax Kongen om at give sit Minde til, at han fik sit Gravsted i Roskilde Domkirke, men det nægtede Kongen; Byens Borgere burde ikke ophidses ved Synet af den store Ulykke, der var sket, sagde han, og Deltagerne i Ligtoget vilde give deres Had og Harme Luft over for Magnus, naar han viste sig, saa Ligbegængelsen snarere vilde give Anledning til Optøjer og Slagsmaal end til at vise den afdøde den sidste Ære. Han gav altsaa denne Frygt til Paaskud, men i Virkeligheden tror jeg, det var Had, der drev ham, og at han ikke vilde forøge Drabsmandens Skjændsel ved at lade den dræbte faa en hæderlig Begravelse. Efter at have faaet den Besked af Kongen vendte de saa tilbage og gav deres stakkels Ven en lidet anselig Jordefærd i Ringsted. Men Himlen undlod ikke at vise dem sin Naade, medens de var i Færd dermed, thi da Ligbærerne en Gang hvilede sig, udsprang der pludselig en Kilde dér, hvor de satte Ligbaaren, og der skete ogsaa adskillige andre Jertegn som Vidnesbyrd om den dræbtes store Fromhed og Hellighed. Rygtet om den Udaad, der var bleven begaaet, vakte Sorg over hele Landet og fyldte hvert Hus med Graad. Folk afbrød nemlig strax, saa snart de spurgte den sørgelige Tidende om Drabet, de lystige Julegilder, Højtidens Glæde blev forvandlet til Sorg, og baade Mænd og Kvinder sukke og klagede, som om de havde mistet en god Ven. Denne almindelige Landesorg

viste ret, hvor stor Kjærlighed alle bar til ham i deres Hjærter. De Taarer, alle Landsens Folk udgjød over ham, nu, han var død, vidnede noksom om, hvor højt de havde elsket og æret ham i levende Live, og som de græd over Knud, udøste de de stærkeste Forbandelser over hans Banemand.

Magnus begav sig til Roskilde, opfyldt af Glæde over, at det ugudelige Mord nu var fuldbragt, og da han nu efter at have ryddet sin Medbejler af Vejen gjorde sig sikkert Haab om at komme paa Tronen, undsaa han sig ikke ved at triumfere over, at han havde haft Held til at øve den Misgjerning, som han burde have skammet sig over, ja han havde ligefrem Fornøjelse af den og haanede og spottede Knuds hellige Saar, som han angerfuldt burde have grædt over. Men for at han, som havde gjort sig saa fortjent baade i timelig og evig Henseende, ikke skulde være uden Afkom, skjænkede Gud ham en Arving, efter at han var død, thi ottende Dagen efter fødte Ingeborg ham en Søn, der blev kaldt Valdemar efter sin Oldefader paa mødrene Side.

Siden førte Hagen Sunnives Søn, som jeg ovenfor har omtalt, Bodils Søn Peder og Skjalm Hvides Sønner haardt Kæremaal over den øvede Udaad; alle Vegne, hvor de kom, begræd de paa Tinge deres Vens skammelige Drab opsatte paa at egge Almuens Vrede imod Morderens ugudelige Gjerning, ja de udfoldede endogsaa hans af mange Stik gjennemborede Kjortel for alles øjne paa Tinge, og Synet af det sønderflængede Klædebon bidrog ikke lidet til at hidse deres Sorg, thi adskillige fik, da de saa', hvor ynkelig medtaget det var, den største Lyst til at hævn hans Død. Men ogsaa de mange Jer tegn og Undergjæringer, der bar Vidne om Knuds Hellighed, var til stor Støtte for dem, der førte Kæremaal over hans Drab. Harald mødte ogsaa frem paa Tinge ved Ringsted og klagede sig ynkelig over sin Broders Drab, men det var mere, fordi han var begjærlig efter at vinde Riget, end fordi han tørstede efter Hævn, hvorimod Erik, som Knud havde sat til at raade for øerne, kun pønsede paa Hævn. Niels, som i sin Angst for Almuens Fjendskab holdt det for farligt at indfinde sig paa Tinge, turde hverken udsætte sig eller sin Søn for at mødes med Almuen, hvorfor han raadførte sig med Ærkebiskop Asger i Lund, og efter hans Raad lod han Magnus blive i Roskilde og begav sig selv til Ringsted i Haab om, at han vilde finde Almuen fredeligere sindet, naar hans Søn ikke var med. Da han imidlertid ikke mente, at han trygt kunde begive sig til Tinget, der skulde holdes paa nogle Høje uden for Byen, foretrak han at holde sig i Ro i Byen frem for at udsætte sig for Fare ved at betro sig til Almuen, som han ikke kunde stole paa.

Da Knuds Brødre nu begge paa Tinge havde kæret over deres Broders Død, blev Almuen saa bevæget af deres bedrøvelige Tale, at den offentlig fældede Dom over den, der havde udgydt hans uskyldige Blod, og erklærede den fromme Herres Banemand fredløs. For Kongens Vedkommende foretrak de derimod, eftersom de endnu nærede Ærbødighed for ham paa Grund af hans fordums Lykke, at lade, som om de ikke var sikre paa, at han havde givet sit Minde til Udaaden, og ikke at fare strængt frem imod ham for ikke at faa Ord for at skære skyldige og uskyldige over en Kam. De undlod derfor at fælde nogen saadan Dom over Kongen, baade af Hensyn til hans høje Værdighed og af Ærbødighed for hans høje Alder. Men da det saa til sidst kom paa Tale, at Kongen slet ikke var til Stede, brød Oprøret pludselig løs i alt sit Raseri, Tinget opløstes, og de vilde slaa ham ihjel i Huset, han opholdt sig i, thi det

var ikke mere end billigt, sagde de, at de kom til Kongen, da han ikke havde villet komme til dem, saa meget mere, som han, skjønt han opholdt sig der i Nærheden, ikke havde indfundet sig paa Tinget, som han ved sin Nærværelse burde have givet større Anseelse. Da Kongen fik Nys herom af dem, han havde sendt der hen for at udspejle, hvad Folk sagde paa Tinge, sendte han Asger ud, for at han skulde faa Bugt med Almuens Vrede ved Hjælp af den Ærbødighed, der skyldtes saa vel hans høje Byrd som hans gejstlige Stilling. Han ilede Almuen i Møde, og da han fik øje paa Erik, sprang han af Hesten og greb hans Hest i Tøjlen, hvorpaa han længe og indstændig bad ham om at lade sin overilede Vrede fare og lovede, at Magnus skulde komme til at lide Lovens Straf for sin Ugjerning, og at hans Fader paa lovlig Vis skulde godtgjøre sin Uskyldighed, ja han tog endogsaa Hatten af og blottede sit ærværdige Hoved for den oprørske Mængde. Ved sine Bønner udrettede han saa meget hos Erik, at Kongens Liv blev sparet, og at han oven i Kjøbet fik Lov til frit at møde paa Tinge, thi skjønt Almuen brændte af Begjærlighed efter at hævne Knud, tog den dog Hensyn til Ærkebiskoppens Myndighed, som Danskerne lægger den største Vægt paa, og holdt for, at den mere burde rette sig efter hans Bønner end efter sin egen Mening.

Da Kongen nu mødte frem paa Tinge uden at have sin Søn med, fik han kun Lov til at forsvare sig paa det Vilkaar, at han svor at ville sky alt Samkvem med Magnus, forvise ham ikke blot fra Hoffet, men ogsaa fra Riget og ikke lade ham komme tilbage, førend Folket gav ham Lov dertil. For ikke at ophidse Almuens Vrede holdt han Raad uden for Tingstedet, saa der gik Bud imellem begge Parter, medens Forhandlingerne stod paa. Kongens Raadgivere opfordrede ham til at gaa ind paa det stillede Vilkaar i Betragtning af, at Magnus kunde tilbringe sin Landflygtigheds Tid i Gøtland, hvor han var Konge; de mente ogsaa, at imidlertid vilde det Had, som alle nu nærrede til ham, fortage sig, og at en længere Fraværelse vilde gjøre Folket mildere stemt imod ham, thi de haabede, at Folket vilde lade sig røre til Medynk af hans Landflygtighed, og naar han saaledes bødede for sin Brøde, opgive den Vrede, det havde fattet til ham paa Grund af hans Forbrydelse. Saaledes stilledes Oprøret blandt Almuen, og Kongen begav sig til Jylland, medens Magnus drog til Gøtland, som det hed sig, i Landflygtighed.

Dette Forlig huede Kongens Venner saare ilde. Da de selv havde raadet Magnus til at dræbe Knud, skjældte og smeldte de over, at han var gaaet ind paa det Vilkaar, der var blevet stillet; han havde sørget meget ilde for sit Tarv, sagde de, han havde gjort bedre i selv at nedlægge Kronen end af Frygt for nogle Bønders betydningsløse Trusler at dømme sin eneste Søn og Tronarving til forsmædelig Landsforvisning. Det burde derfor mere bero paa Kongens end paa Folkets Afgjorelse, om Magnus skulde vende tilbage, og han burde uden Hensyn til Almuens Ondsindethed hurtigst muligt kaldes hjem og gives tilbage til Riget og sine nærmeste. Egget ved saadan Tale sendte Niels Folk over at hente Magnus hjem og fornyede saaledes dreven af ugudelig Kjærlighed det Samkvem med ham, som han havde afsvoret, idet han ikke betænkte sig paa at udsætte sig for Foragt, fordi han brød sin Ed ved imod den fældede Dom at tage sin Søn til sig. Denne ubesindige Eftergivenhed rejste atter den Storm, der havde lagt sig, da Magnus drog af Landet, thi Erik og Harald holdt nu for, at Niels, som de hidtil havde ladet gaa fri for Straf, havde Lod og Del i Mordet, eftersom han brød sin Ed, og de fældede nu den samme Dom over ham som over hans Søn, idet de gik ud fra, at som de begge havde Del

i den begaaede Udaad, burde de ogsaa begge lide Straf derfor. Ingen stolede nu mere paa hans Eder, da det var vitterligt for alle, at han havde gjort sig medsvoren ved at kalde sin Søn tilbage, før end han havde Lov dertil. Men for ikke at angribe en Konge uden at have en Konge til Anfører, stillede Folket sig under bestemte Bannere, idet de holdt for, at de ikke vilde udrette noget, men endogsaa forfejle deres Maal, naar de ikke havde en til at staa for Styret, og da de helst vilde have en Konge af den gamle Kongeslægt, overdrog de med Forbigaaelse af Harald Erik, der jo hørte til Kongehuset, Kongenavn og kongelig Magt og Myndighed. Den Forskjel, der var imellem disse to Mænd, gjorde det let for Almuen at træffe sit Valg imellem dem, thi Harald var ikke blot saa havesyg, men ogsaa saa hengiven til Løstgighed, at han ærlig havde fortjent at blive udelukket fra Tronen. Han ringeagtede nemlig den hellige Ægtestand og holdt stadig til med Friller, nøjedes ikke med sin Hustru, men besmittede sin Ægteseng ved Samkvem med løse Kvinder, og pinligt var det for hans Hustru at se de mange Vugger, hver med sit Frillebarn i, thi de blev alle sammen opfostrede ved Hove under Tilsyn af deres Mødre. Da Faderen førte saa forargeligt et Levned, formodede man, at det samme vilde blive Tilfældet med Børnene, saa man frygtede ikke blot for Faderens Ugudelighed, men ogsaa for, at hans Yngel med Tiden ikke vilde give ham noget efter, thi Børn plejer jo at slægte Faderen paa. Af den Grund vendte alle sig fra Harald og foretrak at kaste deres Gunst paa Erik. Denne mente imidlertid, at han snarere burde gjøre, hvad hans medfødte Beskedenhed bød, end benytte sig af den Yndest, han nød, hvorfor han vægrede sig ved at tage imod den ærefulde Stilling, Almuen tilbød ham, idet han var opsat paa kun at vinde Kronen ved Daad og først vilde udmærke sig ved Bedrifter, før end han tog Styret, thi han holdt for, at det var Hævn, man først og fremmest burde søge, og at man ikke burde tænke paa Kongenavnet, før Sejren var vunden. Han begav sig først til Jylland med de Krigsfolk, han havde opbudt til Leding. Da han nu rykkede frem i sluttet Slagorden, kom Biskop Thord fra Ribe ham i Møde, og med falske og listige Ord forsikrede han ham, at Kongen var ganske uskyldig, og lovede, at han for Fremtiden nok skulde holde sin Ed. Dernæst anførte han en Mængde Ting, som i meget undskyldte Kongen, og bad med mange fagre Ord om Fred. Erik, som troede, at han mente det ærligt med sine Bønner, lod sig dysse i Ro af hans Løgne, kaldte strax sine Mærkesmænd tilbage og bød Hæren gjøre Holdt. Da Niels fik Nys herom af sine Spejdere, kom han over Fjenden, der havde spredt sig og slaaet sig til Ro, og jog ham uden Vanskelighed paa Flugt, og Erik, der havde ladet sig narre af Biskoppen, maatte bøde for sin taabelige Lettroenhed. Da han nu syntes, at han havde lovlig Grund til Krig, vendte han tilbage til Sjælland og lod sig af Sjællænderne og Skaaningerne overdrage den Værdighed, han før havde afslaaet, skjønt han paa Grund af de vanskelige Tider ikke kunde blive kaaret til Konge paa Isøre Ting, og nu kastede han fuldstændig Masken og søgte af al Magt at hævne sin Broder.

Han skrev da til Kejser Lothar, bad ham om at hævne sin Vens Død og straffe Magnus for det Mord, han havde begaaet, og søgte saa vel ved Bønner som ved Løfter om at lønne ham derfor at være fælles med ham om Krigen. Kejseren, som mere dreves af Lyst til at bemægtige sig Riget end af Iver efter at hævne sin Ven, rykkede op med en Hær og standsede ved Danevirke i Haab om, at han for at naa sit Maal ikke saa meget behøvede at stole paa sin Stridsmagt som paa den Uenighed, der herskede i Riget. Erik stødte til ham ved Slesvig med en Flaade. Magnus var imidlertid kommen begge Fjenderne i Forkjøbet ved

omhyggelig at befæste Volden og besætte Portene med stærke Vagter. Efter nogle Dages Forløb kom Niels til med en stor Hær af Jyder og besatte Voldens nordre Side med den. Det var saa stor en Krigsstyrke, at Kejseren var bange for at inklade sig i Slag med den, og han turde heller ikke bruge Eriks Flaade til at sætte sit Mandskab over til Byen. Da han nu hverken ansaa det for raadeligt at storme Volden eller at lade sine Krigsfolk gaa om Bord paa Flaaden, og han skjønnede, at Tiden gik for ham, uden at han fik noget udrettet, udpønsede han nogle Fredsvilkaar, der kunde give ham et antageligt Paaskud til at hæve Belejringen. Han svigtede Erik, hvem han havde lovet stadig og sikker Bistand, og sluttede den Overenskomst med de fjendtlige Høvdinge, at han skulde hæve Belejringen, imod at Magnus svor det romerske Rige Huldskab og Troskab. Det Vilkaar gik Magnus med Glæde ind paa; han hyldede ydmygelig Lothar, men hemmelig pønsede han paa Svig imod ham. Kejseren gik i Henhold til Overenskomsten tilbage over Ejderen med sin Hær. Da Erik havde spurgt, hvad der var sket, sejlede han strax til ham og bebrejdede ham hans Upaalidelighed og smædede med de haardeste Ord Tyskernes Troløshed, hvorhos han forsikrede ham, at Magnus vilde vise sig lige saa paalidelig over for ham, som han for kort siden havde vist sig over for Knud. Og det fik han Ret i, thi da Kejseren var gaaet tilbage over Ejderen, faldt Magnus Adolf, som førte Bagtroppen, i Ryggen og huggede ikke blot hans Folk ned, men nødte ham selv til skammelig at kaste sine Vaaben og svømme over Floden for at bjærge Livet. Da Erik nu saa, at han ikke fik den Hjælp af Kejseren, han havde ventet, søgte han i højeste Grad nedslaaet atter østerpaa. Her kom der Sendemænd til ham fra Kong Magnus i Norge for paa hans Vegne at bejle til Knuds ældste Datter, skjønt hun endnu ikke var mandvoxen. Erik tog i Haab om, at det atter kunde hjælpe ham til Kræfter, overmaade venlig imod denne Sendefærd, opsat paa at faa Forstærkning fra sine Naboer, naar han gav sig i Svogerskab med dem, og da han selv endnu var ugift, eftersom Krigen ingen Tid havde levnet ham til at tænke paa sligt, tog han med Mugnus' Samtykke hans Stifmoder, der havde været Dronning i Norge, til Ægte, idet den norske Konge fandt ham fuldt værdig til et saadant dobbelt Svogerskab.

Vinteren led i Ro, men saa blussede Krigen op igjen, thi Niels trak Krigsfolk sammen i den vestlige Del af Riget, og Erik samlede Tropper i den østlige Del, stolende paa de Løfter, en højbaaren Jyde ved Navn Kristjern havde givet ham. Denne Mand havde fattet Nag til Magnus og var faldet fra Niels og havde lovet at støtte Erik af alle Kræfter. Roskildebispen Peder derimod fulgte blot Erik med Legemet, i Hjærtet holdt han med Niels, thi hin var han bange for, men denne elskede han. Harald vaklede imellem Skam og Nag, thi medens han skammede sig ved at slutte sig til Niels, hadede han sin Broder, fordi han var bleven ham foretrukken, og krympede sig i sin Avind ved at tjene under ham, saa det var mere for et Syns Skyld, end fordi han undte ham vel, at han fulgte hans Banner tillige med to overmaade haabefulde Sønner, thi han bar ikke mindre Nag til sin Broder, over for hvem han havde trukket det korteste Straa, da de bejlede til Kronen, end til sin Broders Banemand. Imidlertid havde Kristjern samlet sine Venner og Frænder og besluttede at holde Slag med Kongen. Da Niels hørte, at han ikke blot var faldet fra ham, men endogsaa tænkte paa at angribe ham, delte han den Hær, han havde samlet imod sine Fjender, i to Dele, af hvilke den ene skulde kæmpe til Søs, den anden til Lands. Selv beredte han sig til at holde Slag med Kristjern, og Magnus satte han over Flaaden og bød ham drage imod Erik. Denne var imidlertid allerede kommen til Sejerø og havde lagt til

Land der. Det vidste Magnus ikke noget om, da han sejlede fra Aarhus; god Bør havde han, men ilde gik det ham. Hans Flaade sejlede spredt og uden Orden, nogle af Skibene forud for de andre. Da Erik fik Nys om, at han kom, satte han sig i en Baad og opmuntrede paa det mest indtrængende sine Skibshøvidsmænd, snart alle paa én Gang, snart hver for sig, til at kæmpe tappert, især Peder og Harald, hvis Troskab han ikke stolede paa. Han havde nu ikke Lyst til strax at indlade sig i Kamp med hele Magnus' Flaade, men angreb Skibene enkeltvis efterhaanden, som de kom sejlen, og slog Mandskabet ihjel. Da Magnus langt borte blev var, hvilken Fare der var paa Færde, lod han strax Sejlene paa sit Skib tage ned og foretrak at kaste Anker frem for at sejle videre, hvorhos han lod blæse i Luren for at kalde sin spredte Flaade sammen. De fejge gav sig paa Flugt, de modige beredte sig til Kamp, og Erik, som havde flest Skibe, lagde dem nu tæt sammen og omringede Fjenden med dem og saa at sige belejrede den fjendtlige Flaade med sin Flaade, saa Nøden gjorde Kampen endnu haardere. Da Jyderne saa, at de hverken kunde gjøre sig Haab om at sejre eller om at slippe bort, vilde de først og fremmest sørge for deres Høvdings Frelse, før end de tænkte paa deres egen, og det gjorde de da ogsaa med Fare for sig selv, thi de brød ind paa den fjendtlige Flaade, hvor den var tættest, og søgte at hjælpe den slagne Magnus til at flygte bort, da de ikke kunde skaffe ham Sejr; uden at ænse nogen Fare banede de saa at sige en Vej for ham, som han kunde slippe bort ad med Baaden, han var stegen ned i, og da han var undsluppen, fortsatte de ikke des mindre haardnakket Kampen og holdt ikke op, før end de alle var faldne eller tagne til Fange. Da Sejrherrene plyndrede den overvundne Flaade, opdagede de imellem Byttet, de førte bort fra Skibene, en Mand, der havde svøbt sig ind i et Sejl, og da de skjønnede, at han maatte være bange, siden han saa ynkelig var krøbet i Skjul, hængte de ham strax for hans Fejghed, for at han kunde lade Livet paa en forsmædelig Vis, da han ikke havde turdet udsætte sig for en ærefuld Død i Slaget.

Imidlertid havde Kristjern holdt Slag med Niels, men det gik ham ilde, han led et stort Nederlag, blev selv fangen og sat i Forvaring i Fængslet i Slesvig. Erik, der var stolt af den Sejr, han nylig havde vundet, og som ikke vidste noget om, hvorledes det var gaaet Kristjern, lagde med sin Flaade ind i Limfjorden i Haab om at kunne bemægtige sig Jylland. Her fik han, efter at han uforsigtig havde udskibet sine Folk, at vide, at Kristjern var bleven slaaet, og at Kongen rykkede frem imod ham, og mere rystet ved det Vanheld, der var overgaaet hans Ven, end glad over den Medgang, han selv havde haft, samlede han atter sine Folk og skyndte sig at sejle bort igjen. Adskillige af hans Mandskab, som ikke skyndte sig tilstrækkelig med at indskibe sig, blev dræbte af Niels' fremrykkende Hær.

Dette Uheld benyttede Harald sig af til at gaa over til Niels, som hemmelig lokkede for ham med Løfter; han nærede nemlig mere Nag til Erik, fordi han var hans Overmand, end Vrede over Knuds Drab, hans Broder var ham mere forhadet end hans Broders Banemand. Magnus søgte ogsaa at bryde Brødrenes Samvirken i Erkjendelse af, at lige saa glædeligt det var for hans Fjender, at deres Stridsmagt øgedes, lige saa bedrøveligt var det for ham, at hans svækkedes, og da han vidste, at Harald ikke af et oprigtigt Hjærte havde sluttet sig til Erik, trængte han derfor ind paa ham med Løfter om Ære og Forfremmelse. Harald havde ganske vist skjult det Nag, han bar paa, under et Skin af Underdanighed, men i Virkeligheden nærede han større Had til Erik end til Eriks Fjende. Han faldt derfor ikke blot fra ham, men for at yde

Niels saa meget kraftigere Hjælp befæstede han ogsaa yderligere den Borg, han havde bygget uden for Roskilde, og mættede saaledes ved sit troløse Frafald det Had, han bar til sin Broder, fordi han var bleven ham foretrukken. Da Erik med en stor Skare Sjællændere havde indesluttet denne Borg og belejrede den, men saa, at hans Bestræbelser strandede paa Murens Fasthed, tyede han til nogle Tyskere, der boede i Roskilde, og lærte af dem at betjene sig af Blider, idet han saaledes øgede sine egne Kræfter ved at tage fremmedes Snildhed til Hjælp, thi Danskerne var endnu temmelig ukyndige i Krigsvæsen og forstod sig ikke synderlig paa at bruge den Slags Indretninger. Den første Sten blev udslynget af Bliden med alt for ringe Kraft og vakte kun de belejredes Latter, da den faldt, før end den naaede Muren; de troede nemlig, at da Bliden den Gang var kommen til kort, vilde den ogsaa gjøre det for Fremtiden. Den anden Sten blev udslynget med større Kraft og faldt oven paa Taget af et mærkeligt Hus, der var, og saa tung var den og saa stærkt Stødet, at den gik lige igjennem Huset helt ned til Grunden og knuste det med et vældigt Brag. Dette Hus var opført paa en Grundvold, som kun bestod af Træ, og paa hvilken det kunde drejes til alle Sider som paa en Tap, blot man rørte ganske let ved det. Da Harald saa' det, maatte han efter det Udfald, det andet Kast havde faaet, opgive det Haab, han havde fattet, da han saa', hvorledes det første mislykkedes, og da han ikke kunde gjøre sig Haab om at kunne udholde Belejringen og ingen Hjælp kunde vente udefra, lod han om Natten bryde Hul paa den Del af Volden, der vendte ud imod Stranden, og som Fjenden holdt mindre omhyggelig besat, og lod saa sine Heste hisse ned igjennem Hullet og fulgte derpaa selv efter til Fods med sine Folk. Nu blev der Røre i hele Lejren, men han sporede sin Hest af al Magt og lod snedig sine Folk raabe, at de skulde stoppe Harald, saa Fjenderne troede, at det ikke var Harald, men en, der forfulgte ham, og han banede sig uden Vanskelighed Vej midt igjennem de raabende og skrigende Skarer, saa man holder for, at det lige saa meget var de flygtendes falske Raab som Nattens Mørke, der førte hans Fjender bag Lyset. Nogle af Tyskerne paastod vel, at de havde dræbt ham med deres Spyd, medens han var ved at flygte, men den snedige Høvding unddrog sig saaledes ved List Belejringen og slap ved sin Snildhed ud af Faren, fandt et Skib og sejlede til Jylland. Niels tog vel imod ham med kongelig Bevaagenhed som den, der havde kæmpet for hans Sag paa Sjælland, og viste ham endogsaa fortrinlig Ære som en af sine bedste Venner, men det var dog ikke frit for, at der bag al den Venlighed var en Mistanke, thi han syntes ikke om, at han saadan over Hals og Hoved var falden fra sin Broder, og at Overløberen nu saa pludselig var tyet til ham.

Imidlertid havde Svenskerne, da de fik Nys om, at Magnus var optagen af Krig i Danmark, taget en af deres Landsmænd, en Mand af ringe Herkomst ved Navn Sverker, til Konge, ikke fordi de satte saa særlig stor Pris paa ham, men fordi de ikke vilde staa under en Udlændings Herredømme og, vante som de var, til at have en af deres egne over sig, ikke kunde fordrage at have en fremmed til Høvding. Niels havde efter Margretes Død giftet sig med Ulvilde fra Norge; hende skikkede Sverker Sendemænd til og bejlede til hendes Kjærlighed, og kort efter lod han hende hemmelig bortføre fra sin Mand og fik hende til at ægte ham. Med denne sin Slegfred, som han med Urette kaldte for sin Ægtehustru, avlede han en Søn Karl, som blev Konge i Sverige efter ham. I de samme Dage blev salig Hertug Knuds Datter, der for længst var bleven trolovet med Kongen af Norge, af Sendemænd, som han havde skikket til Danmark, afhentet for at holde Bryllup med ham.

Da Vinteren var leden, sejlede Niels med en stor jydsk Flaade til Sjælland, opsat paa at hævne den Uret, Folk dér i saa lange Tider havde tilføjet ham ved at falde fra ham. Erik blev overvunden af ham i et stort Slag ved Værebro og tyede, stolende paa det Svogerskab, der var imellem dem, til Kong Magnus tillige med sin Hustru, som i sin Tid havde været Dronning i Norge, og sin lille Søn Svend, som han havde avlet med en Slegfred. Magnus tog strax høvisk og gjæstfrit imod ham, men viste sig snart falsk og svigefuld.

Imidlertid gav Niels efter for Haralds Bønner om at lade ham faa Hævn over Tyskerne i Roskilde og brød ind der i Byen, lod dem gribe og overgav dem til Harald, for at han kunde straffe dem, som han fandt for godt. Dels fordi de havde lavet Bliderne, og dels fordi han havde hørt, at de falskelig havde gjort sig til af at have dræbt ham, lod han dem skamfere ved at lade Næsetippen skære af dem, og medens det stod paa, spurgte han dem, om Harald var falden for deres Spyd. En af dem sagde, da han saa', at de satte Kniven for Ansigtet af ham, at ham burde de skaane, for han forstod sig paa Læsten. Harald troede, at han var en lærd Mand, bød Bøddlen holde inde, tog Manden med til Bords og opfordrede ham til, som Sæd er, at læse Bordbøn, men Fangen svarede, at det var Skomagerlæsten og ikke den hellige Læst, han forstod sig paa. Harald morede sig over Mandens Snildhed og belønnede den ved at lade ham slippe for Straf; thi han undsaa sig ved at gjøre sig vred igjen nu, da han var bleven bedre oplyst, eftersom han havde ladet sig narre til at lade sin Vrede fare, og vilde ikke have Ord for at bøde paa sin Fejltagelse ved at straffe Manden.

Paa den Tid kom en Mand ved Navn Harald, som stammede fra Irland, over Norge som en Storm og Torden og rystede dette Rige, som ellers var i god Trivsel, i dets Grundvold. Han sagde, at Magnus Barfod havde avlet ham, da han hærjede Irland, og da det blev paalagt ham at stadfæste denne sin Pastand ved en guddommelig Prøve, gik han paa bare Ben over gloende Plader - det var den Prøve, der krævedes af ham -, og da hans Fødder ikke i nogen Maade tog Skade deraf, fik han ved det aabenbare Jertegn, at han ingen Mén havde lidt, adskillige af Nordmændene til at fæste Lid til sin Paastand, og det gav Anledning til ulykkesvangre Krige i Norge. Imidlertid besluttede Niels at blive sin Medbejler kvit ved List og bød Kong Magnus i Norge Penge for at tage ham af Dage. Magnus, der var mere pengegrisk end nogen Stimand, blev nu fra Eriks Gjæsteveren forvandlet til hans Fjende, men skjulte sin Svig under Venskabs Maske og lod ham paa det strængeste bevogte af sine Hirdmænd under Skin af, at det var af særlig Omhu for ham. Erik fik imidlertid af sin Broderdatter Dronningen Nys om, at der stak Svig bag Venligheden, og han lod da sine Venner paa Lolland vide, hvad Kongen pønsede paa, og bad dem om at hjælpe sig. Det var Lollikerne ikke sene til; de sejlede til Norge med et eneste Skib og sendte hemmelig Bud til Erik om, at de var komne. Da han vidste, at Nordmændenes største Fornøjelse er at drikke tæt, mente han, at han kunde narre sine Bevogtere ved at drikke dem fulde. Han gjorde derfor Gilde for dem og søgte ved flittig at drikke dem til at faa dem til at opgive deres Ædruelighed og drikke sig en Rus, og for yderligere at anspore deres Drikkelyst fik han dem til imellem Bægrene at spille Tærninger. Han spillede om Penge med nogle af dem, og selv naar han gjorde heldige Kast, lod han med Vilje, som han var helt dvask til Spillet, for at hans Medspillere ved stadig at vinde skulde lade sig lokke til ret at slaa Gjækken løs og blive ved at spille. Omsider lod han, som om han var træt af at vaage længer, og gik fra dem for at lægge sig, men han lod en Præst, der havde

fulgt ham i hans Landflygtighed, blive tilbage som sin Stedfortræder ved Spillet. Præsten holdt sig ædru, og ved stadig at fylde Bægrene fik han Bugt med den Smule Ædruhed, der var tilbage hos dem, og da de var helt overvældede af Drik og Søvnighed, lagde han sig til at sove imellem dem. Imidlertid brød Erik Væggen i sit Sovekammer igjennem og naaede med sine Tjenere og sin Hustru hemmelig ned til Strandbredden, og da han fandt nogle Skibe liggende dernede, borede han Huller i dem under Vandgangen for saa meget sikrere at kunne slippe bort. Medens han var i Færd hermed, kom han i Tanker om, at han havde glemt sin lille Søn, som laa og sov oppe i Huset - saa glemsom kan man være, naar man har Hastværk, thi jo mere optagne vi Mennesker er af noget, des uagtsommere plejer vi at være med Hensyn til alt andet. Skjønt han nu ikke var i Tvivl om, at der var Fare ved at tøve, kunde han dog ikke finde sig i skammelig at lade være at tage Vare paa sit eget Kjød og Blod og sendte derfor nogle op for at hente Drengen, idet han i sin store Kjærlighed til sin Søn ikke ænsede den Fare, der var forbunden med Forsinkelsen. Da de kom med ham, stævnede han til Havs. Da Dagen brød frem, bankede de. der var satte til at passe paa Erik, paa Døren og spurgte, om han endnu ikke havde sovet Rusen fra i Gaar ud, og da ingen svarede, undrede de sig over denne Tavshed og raabte gjentagne Gange det samme. Omsider blev de forskrækkede over, at der stadig intet Svar kom, brød Dørene op og fandt Kammeret tomt. Nu raabte de op om, at deres Gjæster snedig havde ført dem bag Lyset, og gik i deres Forfærdelse til Kongen og fortalte, hvad der var sket. Han skyndte sig strax ned til Strandbredden, lod Skibene sætte ud og bød sine Folk gribe Flygtningen, men da han saa saa', at Skibene var lække og blev fulde af Vand, lod han dem trække op igjen og gjøre i Stand. Da de atter var bleven sat ud, lod han Folkene baade bruge Aarerne og sætte Sejl til for at komme saa meget raskere af Sted, saa grisk var han efter den Pris, der var lovet ham for Eriks Hoved. Nu var Erik imidlertid naaet langt ud i rum Sø og havde faaet saa langt Forspring for sine Fjender, at de skulde have ondt ved at indhente ham. Da Magnus, efter at de havde sejlet længe, indsaa, at han ikke kunde naa sit Maal, lod han vende og sejlede tilbage. Men Erik sejlede til sit trofaste Lolland, hvor han lod Ubbe, som Niels havde sat til Høvidsmand over Smaaøerne, gribe og hænge og saaledes gav tydeligt Vidnesbyrd om, at han var kommen igjen. Da han siden spurgte, at Kongen vilde holde Jul i Lund, drog han, før end han var kommen did, over til Skaane og bemægtigede sig alt, hvad der var skaffet til Veje til Kongens Gilde. Da Kongen fik det at vide, lod han ved offentlig Foranstaltning samle Levnedsmidler, opsatte sin Rejse og blev paa Sjælland. Sommeren efter samlede Niels foruden den skaanske Flaade hele den danske og sejlede til Fodevig, hvor han stillede sin Hær i Slagorden tæt ved Strandbredden, og saaledes blev han staaende en liden Stund, til Erik rykkede frem; men da han langt borte fra saa' Hestene hvirvle Støvet op med deres Hove ligesom en Sky, trak han sig lidt efter lidt tilbage til sine Skibe, og da han hørte Gnyet af de fremrykkende Ryttere, gav han sig paa Flugt. Da Erik indhentede hans Hær, var den allerede slagen, ikke i Kamp, men af Skæbnen, og uden selv at lide noget Mén huggede han den ned og vandt en Sejr, som intet Blod kostede ham, thi Gud hævnede Frændemordet. Kun Magnus, som tillige med en liden Flok tapre Mænd undsaa sig ved at fly, gik løs paa Fjenden og søgte at drive ham tilbage, medens de andre vendte Ryg, thi da han skjønnede, at der kun var ringe Udsigt til at slippe bort, holdt han det for en Ære tappert at søge Døden og at gjøre sit Endeligt berømmeligere ved at falde i Kampen. Han foretrak Døden for Flugt for ikke

at fordunkle sit gamle Ry for Tapperhed. Omsider, efter at han havde kæmpet drabelig og fældet en Mængde Fjender, faldt han oven paa den Dyngge af Lig, han havde hobet op omkring sig, tillige med Bisp Peder af Roskilde, og som denne fulgte ham i Døden, saaledes kom de ogsaa i samme Grav. Niels tyede ned til sit Skib paa en Hest, som en Bonde bragte ham. Største Delen af de flygtende greb fat i Tofterne og klyngede sig til Skibene opsatte paa at komme om Bord i dem, saa nogle af dem var nær ved at synke under den umaadelige Vægt, og de, som var komne først, huggede da uden Hensyn til Stalbroderskabet med deres Sværd Hænderne af dem, der var komne senere og klyngede sig til Skibene, saa de var grummere mod deres egne, end de havde været imod Fjenderne. Det var i Sandhed et sørgeligt Syn at se dem klamre sig til Skibene, medens Fjenderne trængte dem fra den ene Side og deres Stalbrødre drev dem tilbage fra den anden. Her blev det ret aabenbart, hvor meget større Vægt enhver lægger paa sin egen Frelse end paa andres; de, som ikke skammer sig ved at sige, at deres Venners Liv er dem dyrebarere end deres eget, gjør bedst i at tie stille med saadan urimelig og hyklerisk Snak. For Resten tror nu jeg, at denne Sejr kun i ringe Grad skyldtes menneskelige Kræfter, men at det var Gud, som hævnede den fromme Knuds Død. I ingen anden Krig er der blevet udgydt mere Bispeblod, thi Peder af Roskilde og den svenske Biskop Henrik og alle de jyske Bisper paa én nær skal være omkomne i det Slag.

I Begyndelsen af denne Fejde gav en af Eriks Krigsfolk ved Navn Magnus Saxesøn et udmærket Bevis paa sin Troskab. Da Niels nemlig havde paabudt, at hans Folk skulde holde Vagt alle Vegne paa Sjællands Kyst og paase, at ingen slap over til Erik, lod han sig af nogle Krigsfolk i et Reb fire ned ad Stevns Klint og gik ved Nattetid i en Baad over til Skaane, hvorved han gjorde Erik en stor Tjeneste.

Derefter forskjød Magnus af Norge sin Hustru og sendte hende tilbage til Erik under Paaskud af, at hun havde røbet hans Forehavende; han mente nemlig, at hun ikke havde fortjent bedre end at blive forskudt, eftersom hun havde baaret større Kjærlighed til sin Frænde end til sin Husbond. For at tilføje hende en Forhaanelse satte han den Ærbødighed, han skyldte det hellige Ægteskab, til Side og ansaa det ikke for nogen Sorg at skille sig ved sin Hustru. Niels slap bort til Jylland, for at Lykken endnu en Stund kunde drive Gjæk med ham. I Betragtning af, at han nu var barnløs og derhos meget til Aars, udstedte han en Erklæring om, at Harald skulde arve Riget efter ham, ikke saa meget fordi det var ham om at gjøre at efterlade sig en Tronfølger, som fordi han vilde efterlade sin Medbejler en Fjende. Derpaa bad han Slesvigerne, som allerede længe havde været opbragte paa ham formedelst den Udaad, Magnus havde øvet, om at slutte Fred med ham, thi han var meget opsat paa atter at stemme dem forsonligt imod sig og tænkte, at de vilde ynkes over hans Alderdom og hans kranke Lykke. Han besluttede at begive sig ind i Byen for at tage Gisler af dem, og da han atter fik Betænkeligheder ved at sætte sit Liv paa Spil ved at give sig i Borgernes Vold uden at vide, om han kunde stole paa deres Troskab, tilskyndede en af de mest ansete Bymænd ved Navn Boje ham saa stærkt dertil, at han opgav sin Mistanke, og det kostede ham Livet. Da han drog ind ad Byporten, som de med Vilje aabnede paa vid Gab for ham, viste det sig nemlig, at Borgerne var lige saa forbitrede paa ham, som Gejstligheden var velstemt imod ham. Byfolkene var nemlig delt i to Partier, som var opsatte paa at behandle ham hvert paa sin Vis,

thi medens Klerkerne gjorde Ære af ham ved at modtage ham i højtideligt Optog, tog Byens øvrige Indbyggere imod ham som en Fjende. Da han saa', at man gik imod ham i Gaderne for at tilføje ham Vold og Overlast, tyede han op paa Slottet, skjønt hans Venner raadede ham til at flygte ind i Pederskirken; han vilde nemlig ikke, at Herrens Hus skulde besmittes af Strid og Blodsudgydelse, og foretrak derfor at søge Beskyttelse i Kongeborgen fremfor i Kirken; han vilde ogsaa dø roligere i sit Fædrenehus, sagde han. Det skortede heller ikke hans Krigsfolk paa Iver og Villighed til at forsvare hans Liv ved at ofre deres eget; længe holdt de ham uskadt ved tappert at byde deres egne Legemer frem og betænkte sig ikke paa at udsætte sig for de største Farer for at beskytte ham, men efter først at have udgydt hans Forsvareres Blod dræbte Slesvigerne omsider Kongen.